

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yleisistä teistä annettua lakia paikallisteiden tienpidon kustannusten jakautumisesta valtion ja kuntien kesken. Nykyisten säännösten mukaan kunnan on suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista korvausta valtiolle. Esityksen tarkoituksena on vapauttaa kunnat paikallistiekorvausten suorittamisesta.

Tieliikenneväylien nykyinen luokittelu yleisiin teihin, katuihin ja rakennuskaavateihin sekä yksityisiin teihin on pääosin sopusoinnussa voimassa olevien säännösten kanssa. Etenkin haja-asutusalueilla on kuitenkin paikallisteitä, joilla muuttuneiden olosuhteiden vuoksi

ei enää voida katsoa olevan yleisistä teistä annetun lain 8 §:ssä tarkoitettua merkitystä yleisen liikenteen kannalta. Taajamissa puolestaan on yleisiä teitä, jotka tehtävänsä puolesta ovat rinnastettavissa katuihin tai rakennuskaavateihin. Tarkoituksena on selvittää yleisen tieverkon tarkistamistarve ja käynnistää selvityksen edellyttämät tarkistukset sen jälkeen, kun kunnat vapautetaan paikallistiekorvauksista.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Yleisten teiden pidon kustannuksista vastaa yleisistä teistä annetun lain (243/54), jäljempänä tielaki, mukaan pääosin valtio. Maanteiden pidon kustantaa valtio eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kokonaisuudessaan. Paikallisteiden pidon kustannukset jakautuvat valtion ja kuntien kesken. Kunta joutuu suorittamaan valtiolle korvausta paikallisteiden pidon kustannuksista osuuden, joka riippuu sen kantonkyläluokasta. Paikallistien kunnossapitokustannuksista korvaus on 10—37 % ja tekemiskustannuksista 10—28 %.

Vuodelta 1993 kuntien paikallistiekorvaukset olivat tekemisestä noin 47 miljoonaa markkaa ja kunnossapidosta noin 70 miljoonaa markkaa eli yhteensä noin 117 miljoonaa markkaa, mikä on noin 2 % yleisten teiden pidon kustannuksista.

1.2. Nykytilan tausta

Valmisteltaessa nykyistä tielakia, joka säädettiin vuonna 1954 ja joka tuli voimaan vuoden 1958 alusta, oli eräs keskeisiä kysymyksiä maaseudun paikallisen tiestön eli silloisten kunnan- ja kyläteiden pidon uudelleen järjestäminen. Erityisesti kyläteiden pidon järjestämi-

seksi tutkittiin 1940-luvulla ja 1950-luvun alussa erilaisia vaihtoehtoja. Aluksi suunniteltiin eräänlaista kunnantiejärjestelmää, jonka mukaan valtaosa kyläleistä olisi muutettu kunnanteiksi ja kunnat olisivat päässeet osallisiksi huomattavasta valtionavustuksesta.

Kuntia suurempien piirikuntien hoidossa olevan kunnantiejärjestelmän perustamista myös harkittiin. Kolmantena vaihtoehtona oli valtiontiejärjestelmä, joka olisi tarkoittanut yleisten teiden täydellistä valtion haltuun ottamista. Eri syistä kaikki edellä mainitut vaihtoehdot osoittautuivat kuitenkin silloisissa oloissa toteuttamiskelvottomiksi.

Kyläteiden ottamista valtion hoitoon pidettiin kuitenkin tärkeänä ja tavoiteltavana. Käytännössä mahdolliseksi tämä nähtiin sillä edellytyksellä, että näiden teiden pidosta aiheutuvat kustannukset eivät kokonaisuudessaan tule valtion rasitukseksi eli että kukin kunta ottaa osaa sen alueella olevien teiden pidon kustannuksiin. Kunnanteita ei voitu jättää uudistuksen ulkopuolelle, koska se olisi ollut väärin niitä kuntia kohtaan, jotka jo olivat ottaneet kyläteitä kunnanteina hoitoonsa. Kunnanteiden säilyttäminen erillisenä yleisten teiden ryhmänä olisi myös merkinnyt, että uudistuksen jälkeen olisi ollut kaksi eri paikallisten teiden lajia. Niinpä päädyttiinkin ratkaisuun, jonka mukaan kunnan- ja kyläteiden tilalle muodostettiin uusi tieluokka, paikallistiet.

Paikallisteiden kustannusten jaossa valtion ja kuntien kesken lähdettiin uudistuksessa siitä, että kuntien suoritettavaksi tuleva korvaus oli 30 % tekemisen ja 40 % kunnossapidon kustannuksista. Näitä peruskorvauksia oli korotettava tai alennettava sen mukaan, mihin luokkaan asianomainen kunta sen taloudellisen kantokyvyn perusteella määrättiin. Toisena tasoitusperusteena oli kunnassa olevien maanteiden osuus sen alueella olevista yleisistä teistä ja kolmantena tasoitusperusteena kunnassa olevien paikallisteiden määrä asukasta kohden. Eräänä keskeisenä perusteena sille, että kuntien paikallistiekorvaukset muodostuivat edellä esitetyn suuruisiksi, oli valtiontalouden tila, jonka ei katsottu kestävän suurempaa valtion panosta puhumattakaan siitä, että valtio olisi kokonaisuudessaan ottanut vastatakseen yleisten teiden pidon kustannuksista.

Jo 1950-luvun lopulla, kohta tielain tultua voimaan, paikallistiekorvauksia alettiin pitää kuntien taloutta liiaksi rasittavina, kun kuntien rasitukset muutenkin olivat kasvamassa. Niin-

pä tielakia tarkistettiin paikallistiekorvausten osalta varsin pian. Vuonna 1960 kuntien paikallisteiden pidon kustannuksista maksettaviksi tulevia peruskorvauksia alennettiin tekemisen osalta 30 %:sta 20 %:iin ja kunnossapidon osalta 40 %:sta 25 %:iin. Huolimatta paikallistiekorvausten alentamisesta korvauksia pidettiin edelleen liiaksi kuntien taloutta rasittavina. Sen vuoksi 1960- ja 1970-luvuilla esitettiin useissa yhteyksissä, että niistä olisi joko kokonaan tai ainakin osittain luovuttava. Myös korvausten määräytymisperusteita pidettiin monimutkaisina ja vaikeaselkoisina sekä muun muassa tienpidon käytännön järjestelyjen kannalta epätarkoituksenmukaisina.

Vuonna 1981 korvausten määräytymisperusteita tarkistettiin siten, että korvausten suuruus tuli riippuvaksi yksinomaan kunnan kantokyluokasta. Samalla kunnat vapautettiin maanteiden tekemisen yhteydessä syntyvien paikallistiekustannusten korvaamisesta. Tarkistus merkitsi, että kuntien paikallistierasitus hieman keveni. Lainmuutosta valmisteltaessa Suomen Kaupunkiliitto ja Suomen Kunnallisliitto esitivät lausunnoissaan, että kunnat tulisi vapauttaa paikallisteiden rakentamis- ja kunnossapitokustannuksista kokonaan tai ainakin kunnossapitokustannuksista.

1.3. Nykytilan arviointi ja ehdotetut muutokset

Paikallistiekorvausten merkitys valtiontalouden kannalta on vuosikymmenien mittaan supistunut ja nykyään sitä voidaan pitää varsin vähäisenä. Myöskään yleisten teiden pidon rahoitusta ajatellen korvauksilla ei ole enää sanottavaa merkitystä. Ne perusteet, joilla paikallistiekorvausjärjestelmään aikanaan päädyttiin, eivät nykyoloissa enää päde.

Kuntien taloudelliset rasitukset ovat nykyään tunnetusti suuret. Autoliikenteen kasvun ja väestön taajamiin siirtymisen seurauksena kuntien tieliikenneväylämenot, jotka ne joutuvat rahoittamaan lähes yksinomaan kunnallisveron tuotolla, ovat 1950-luvulta lähtien kasvaneet nopeasti. Paikallistiekorvaukset ovat koko maan puitteissa pieni osa näistä. Sellaisen pienten ja vähävaraisten kuntien taloudesta, joissa usein on vielä suhteellisen paljon paikallisteitä, paikallistiekorvaukset ovat sen sijaan yhä edelleen huomattava rasitus. Maantieteellisten tekijöiden ja asutuksen rakenteen

erilaisuuden vuoksi kunnat ovat paikallistiekorvausten suhteen keskenään eriarvoisessa asemassa. Ne kunnat, joissa paikallisteitä edellä mainituista syistä on paljon, joutuvat maksamaan paikallistiekorvauksia asukasta kohden huomattavasti enemmän kuin ne, joissa maan- teiden osuus on suuri.

Paikallistiekorvausten vuotuinen perintä on monivaiheinen ja korvausten määrään nähden paljon työtä vaativaa tehtävää.

Epäkohtien korjaamiseksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnat vapautetaan paikallistiekorvausten suorittamisesta. Lisäksi tästä johtuvat muutokset ehdotetaan tehtäväksi muihin lain säännöksiin.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kuntien valtiolle paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta maksamat korvaukset olivat vuodelta 1993 yhteensä noin 117 miljoonaa markkaa. Korvausten määrä on reaalisesti säilynyt jokseenkin muuttumattomana ja olisi reaalisesti suunnilleen sama myös tulevina vuosina.

Paikallistiekorvausten perimisestä valtiolle aiheutuvat hallintokulut ovat vuosittain 2—3 % korvausten kokonaismäärästä.

Paikallistiekorvausten poistaminen merkitsee kaiken kaikkiaan, että valtion vuotuiset tulot pienenevät vuoden 1993 kustannustasossa 117 miljoonaa markkaa. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1995 on momentin 26.97.31. Kuntien yleiset valtionosuudet selvitysosassa tämän kompensoimiseksi esitetty kuntien yleisestä valtionosuudesta vähennettäväksi 109 miljoonaa markkaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Liikenneministeriö antoi vuonna 1987 tie- ja

vesirakennushallitukselle tehtäväksi tienpitojärjestelmän nykytilaa, ongelmia ja kehittämistarpeita koskevan selvityksen tekemisen. Tie- ja vesirakennushallitus teki selvityksen yhteistyössä Suomen Kaupunkiliiton, Suomen Kunnalliliiton ja Finlands svenska kommunförbundin kanssa. Selvitys valmistui vuoden 1988 lopussa. Selvitysraportissa on esitetty toimeksiannon mukaisesti tienpitojärjestelmän nykytila, ongelmat ja kehittämistarpeet seuraavien neljän asiakokonaisuuden osalta:

1. Tieliikenneväylien hallinnollinen luokittelu ja tienpitovastuun jakautuminen valtion, kuntien ja kiinteistönomistajien kesken.

2. Tienpidon kustannusten jakautuminen valtion, kuntien ja kiinteistönomistajien kesken.

3. Tieliikenneväylien luokitteluun ja eri korvaus-, avustus- ynnä muihin järjestelmiin liittyvät hallintomenettelyt.

4. Tienpidon toimielinten yhteistyö.

Eräs selvitysraporttiin sisältyvistä tienpitojärjestelmän kehittämisehdotuksista koskee kuntien vapauttamista paikallistiekorvausten suorittamisesta.

Liikenneministeriö pyysi vuoden 1989 alkupuolella selvitysraportista lausunnon sisäasiainministeriöltä, työvoimaministeriöltä, tie- ja vesirakennushallitukselta, Suomen Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnalliliitolta, Finlands svenska kommunförbundilta ja Maakuntaliittojen Keskusliitolta. Työvoimaministeriö otti launossaan kantaa vain eräitä työllisyysmäärärahojen myöntämiseen liittyviä hallintomenettelyjä koskeviin ehdotuksiin. Muut lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti selvitysraporttiin sisältyviin tienpitojärjestelmän kehittämisehdotuksiin. Kuntien vapauttamista paikallistiekorvauksista ne pitivät yhtenä kiireellisimmmin toteutettavista ehdotuksista.

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenneministeriössä. Siitä on hankittu valtiovarainministeriön, sisäasiainministeriön ja Suomen Kuntaliiton lausunto.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

5 §. Pykälän mukaan maanteiden pitämisen kustantaa valtio ja paikallisteiden pidon kustannukset jakautuvat valtion ja kuntien kesken. Kuntien vapauttamiseksi paikallistiekorvauksista ehdotetaan pykälän toinen virke poistettavaksi ja ensimmäinen virke muutettavaksi siten, että valtio kustantaa yleisten teiden eli siis myös paikallisteiden pitämisen 10 luvussa olevien säännösten mukaan ja siinä säädetyin poikkeuksin.

18 §. Pykälän toisen virkkeen mukaan tien kuuluvan, vapaasti ohjailtavan lautan (lauttaluksen) käyttämisestä mahdollisesti perittävä maksu ei saa paikallistien osalta olla suurempi kuin lautan kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset edellyttävät. Säännös kytkeytyy kuntien velvollisuuteen osallistua paikallisteiden kunnossapitämisen kustannuksiin, joihin lueaan myös lautan pidosta aiheutuvat menot. Paikallistiekorvausten poistamisen vuoksi pykälän toinen virke ehdotetaan poistettavaksi.

24 §. Pykälän mukaan paikallistien muuttamisesta maantiekksi ja maantien muuttamisesta paikallistiekksi päättää liikenneministeriö. Koska paikallistiekorvausten poistamisen jälkeen valtio vastaa samalla tavalla sekä maanteiden että paikallisteiden pidon kustannuksista, ei edellä mainituilla tien luokkaa koskevilla päätöksillä ole enää samaa merkitystä kuin nykyään. Tästä syystä ehdotetaan, että päätösvalta asiassa siirretään liikenneministeriöltä tielaitokselle.

82 §. Pykälän mukaan maanteiden tekemisestä ja kunnossapidosta johtuvat kustannukset suoritetaan valtion ollessa tienpitäjänä jäljempänä olevissa pykälissä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta valtion varoista. Kun paikallistiekorvaukset poistetaan, myös paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta johtuvat kustannukset suoritetaan vastaavalla tavalla valtion varoista. Tästä syystä ehdotetaan, että pykälä muutetaan koskemaan maanteiden asemesta yleisiä teitä.

Pykälän edellä oleva väliotsikko *Maantiet* ehdotetaan kumottavaksi.

83 §. Pykälä koskee korvausten suorittamista tapauksissa, joissa kaupunki [tai kaupala] on tienpidosta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta velvollinen huolehtimaan maantien tekemisestä tai kunnossa-

pidosta. Vuonna 1981 20 §:n 1 momentti muutettiin kaupunkien [tai kauppaloiden] asemesta koskemaan kaikkia kuntia. Vastaava muutos 83 §:ään jäi tuolloin ilmeisesti epähuomiossa tekemättä. Virhe ehdotetaan nyt korjattavaksi. Paikallistiekorvausten poistamisen vuoksi pykälä samasta syystä kuin edellinen pykälä ehdotetaan muutettavaksi koskemaan maanteiden asemesta yleisiä teitä.

84 §. Pykälän mukaan kunnan on suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista korvausta valtiolle jäljempänä olevien säännösten mukaan. Pykälä ehdotetaan 5 ja 82 §:n muuttamisen vuoksi kumottavaksi.

Pykälän edellä oleva väliotsikko *Paikallistiet* ehdotetaan kumottavaksi.

85—87 §. Pykälät liittyvät 84 §:ään ja ne ehdotetaan niin ikään kumottaviksi.

88 ja 89 §. Pykälät koskevat kunnan oikeutta saada valtiolta korvausta paikallistien tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista silloin, kun se on tienpitäjänä. Kyseinen oikeus sisältyy muutettuun 83 §:ään. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

92 §. Pykälän 3 momentin mukaan varat, jotka paikallistien pitäjä kantaa maksuina lautan käyttämisestä taikka korvauksena alueen luovuttamisesta tai muuna sellaisena hyvityksenä, jaetaan valtion ja sen kunnan kesken, jonka alueella paikallistie on, samassa suhteessa kuin sanotun tien kunnossapitokustannukset, kuitenkin niin, että jos on kysymys kaupungin [tai kauppalan] asemakaavoitetulla alueella olevasta tiestä, tulevat mainitut varat, lauttamaksuja lukuun ottamatta, kokonaisuudessaan asianomaiselle kunnalle. Kun valtio paikallistiekorvausten poistamisen jälkeen vastaa yksin myös paikallisteiden pidon kustannuksista, on luonnollista, että myös edellä mainitut varat tulevat kokonaisuudessaan valtiolle. Kun kuntamuotojen välillä ei enää ole eroa, ei myöskään erillistä kaupunkia [tai kauppaloita] koskevaa säännöstä tarvita. Edellä mainituista syistä momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskee vain tapauksia, joissa 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla tienpidosta annetun määräyksen johdosta kunta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien pidosta ja tienpitäjänä kantamaan kysymyksessä olevia maksuja tai korvauksia. Maksuista tai

korvauksista kertyvät varat ehdotetaan otettavaksi huomioon muutetun 83 §:n mukaisia korvauksia määrättäessä.

94 §. Pykälän 1 momentti koskee paikallistiekorvausten perimistä. Edellä 5 §:n muutos ja 84 §:n kumoaminen edellyttävät sen kumoamista. Nykyisen 2 momentin muutos ja 5 momentin kumoaminen johtuvat edellä mainituista muutoksista.

95 §. Pykälän 1 momentin muutos johtuu 5 §:n muutoksesta ja 84 §:n kumoamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan kunta voidaan vapauttaa 1 momentin mukaan antamastaan sitoumuksesta. Päätöksen asiasta tekee liikenneministeriö tai tielaitos riippuen siitä, kumpi viranomaislain on vahvistanut tiesuunnitelman. Hallintomenettelyn yksinkertaistamiseksi ehdotetaan päätösvalta siirrettäväksi yksinomaan tielaitokselle. Tätä koskeva säännös ehdotetaan sisällytettäväksi 2 momenttiin.

96 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi 5 §:n muutoksen ja 84 §:n kumoamisen johdosta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotus edellyttää muutoksia yleisistä teistä annettuun asetukseen (482/57). Yleisistä teistä annettuun lakiin joudutaan tekemään ympäristöhallinnon uudistamisen vuoksi myös muita muutoksia, jotka vaativat nekin mainittuun asetukseen muuttamista. Tämän vuoksi kaikki asetukseen tarvittavat muutokset valmistellaan erikseen lainmuutosten tultua eduskunnassa käsitellyiksi.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1996 alusta niin, että vuonna 1996 ei kunnille määrättäisi korvauksia vuoden 1995 paikallistiekustannuksista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 82 ja 84 §:n edellä oleva väliotsikko, 84—89 §, 94 §:n 1 ja 5 momentti sekä 96 §,

sellaisina kuin niistä ovat 84 § 12 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (959/93), 85 § osittain muutettuna 23 päivänä tammikuuta 1981 annetulla lailla (51/81), 86, 87 ja 89 § sekä 94 §:n 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 94 §:n 1 momentti 15 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (334/88) ja 96 § 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (71/93), sekä *muutetaan* 5, 18, 24, 82 ja 83 §, 92 §:n 3 momentti, 94 §:n 2 momentti ja 95 §,

sellaisina kuin niistä ovat 18 § 9 päivänä elokuuta 1963 annetussa laissa (404/63) ja 94 §:n 2 momentti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa laissa (390/61), seuraavasti:

5 §

Yleisten teiden pitämisen kustannuksista vastaa valtio 10 luvussa olevien säännösten mukaan ja siinä säädetyin poikkeuksin.

18 §

Yleiseen tiehen kuuluvan, vapaasti ohjailtavan lautan (*lautta-aluksen*) käyttämisestä voidaan asetuksella erityisistä syistä säätää perittäväksi kohtuullinen käypä maksu. Köyden varassa liikkuvan lautan (*lossin*) käyttämisestä ei maksua kuitenkaan peritä.

24 §

Yleisen tien tekemisestä, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi ja yleisen tien tai maan käytön tien liitännäisalueena lakkauttamisesta päättää liikenneministeriö, sikäli kuin päätösvaltaa erityisissä asioissa ei ole asetuksella annettu tielaitokselle tai muulle viranomaiselle.

Paikallistien muuttamisesta maantiekiksi ja maantien muuttamisesta paikallistieksi päättää tielaitos.

82 §

Yleisten teiden tekemisestä ja kunnossapi-

dosta johtuvat kustannukset suoritetaan valtion ollessa tienpitäjänä valtion varoista, jollei jäljempänä toisin säädetä.

83 §

Jos kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien tekemisestä, maksetaan tienpitäjälle valtion varoista korvaus tielaitoksen ja kunnan hyväksymän kustannusarvion mukaisesti, mikäli joidenkin kustannusten osalta ei ole sovittu, että korvaus suoritetaan todellisten kustannusten mukaan. Mikäli kustannusarviota ei ole siten hyväksytty, korvaus maksetaan tarpeellisina pidettävien todellisten kustannusten mukaan, niihin luettuna rakenteilla olevan tien kunnossapidosta johtuneet kustannukset.

Milloin kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien kunnossapidosta, suoritetaan sille valtion varoista korvausta se määrä, mihin tarpeellisen kunnossapidon kustannusten arvioidaan nousevan. Tässä tarkoitettu määrä vahvistetaan sitten, kun kunnalla on ollut tilaisuus tehdä asiasta ehdotuksensa. Määrää vahvistettaessa on pidettävä vertauskohtana valtiolle vastaavanlaisten teiden kunnossapidosta aiheutuvia kustannuksia. Jos tie on kunnan varoilla kestopäällystetty, luetaan kunnossapidon kustannuksiin varsinaisten kunnossapitomenojen lisäksi myös päällystämisestä aiheutuneiden kustannusten kohtuullinen kuoletus sekä korkoa kuusi prosenttia, yhteensä kuitenkin enintään niin paljon kuin vastaavanlaisen tien kunnossapidon sora-tienä arvioidaan maksavan.

92 §

Kun kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien pidosta, sen maksuina lautan käyttämisestä 18 §:n mukaan taikka korvauksena alueen luovuttamisesta tai muuna sellaisena hyvityksenä kantamat varat otetaan huomioon 83 §:n mukaisia korvauksia määrättäessä.

94 §

Tielaitos vahvistaa tässä luvussa tarkoitettua valtion kunnille maksettavat korvaukset ja maksaa ne kunnille 60 päivän kuluessa korvauksien vahvistamispäivästä.

95 §

Edellä olevien säännösten estämättä kunta voi erityisessä tapauksessa ottaa osaksi tai kokonaan vastatakseen tienpidon kustannuksista tietyin yleisen tien osalta.

Milloin syytä on, tielaitos voi vapauttaa kunnan sen 1 momentin mukaan antamasta sitoumuksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Tämän lain aiheuttama muutos valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon otetaan huomioon vahvistettaessa kuntien valtionosuuslain (688/92) mukaista yleisen valtionosuuden keskimääristä markkamäärää.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Liikenneministeri Ole Norrback

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/54) 82 ja 84 §:n edellä oleva väliotsikko, 84—89 §, 94 §:n 1 ja 5 momentti sekä 96 §,

sellaisina kuin niistä ovat 84 § 12 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (959/93), 85 § osittain muutettuna 23 päivänä tammikuuta 1981 annetulla lailla (51/81), 86, 87 ja 89 § sekä 94 §:n 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 94 §:n 1 momentti 15 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (334/88) ja 96 § 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (71/93), sekä

muutetaan 5, 18, 24, 82 ja 83 §, 92 §:n 3 momentti, 94 §:n 2 momentti ja 95 §,

sellaisina kuin niistä ovat 18 § 9 päivänä elokuuta 1963 annetussa laissa (404/63) ja 94 §:n 2 momentti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetussa laissa (390/61), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Maanteiden pitämisen kustantaa valtio 10 luvussa olevien säännösten mukaan ja siinä säädetyn poikkeuksin. *Paikallisteiden pidon kustannukset jakautuvat valtion ja kuntien kesken sen mukaan, kuin sanotussa luvussa säädetään.*

18 §

Yleiseen tiehen kuuluvan, vapaasti ohjailtavan lautan (lautta-aluksen) käyttämisestä voidaan asetuksella erityisistä syistä määrätä perittäväksi kohtuullinen käypä maksu. *Paikallistien osalta tämä maksu ei saa olla suurempi kuin lautan kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset edellyttävät.* Köyden varassa liikkuvan lautan (lossin) käyttämisestä alkoon maksua perittäkö.

24 §

Yleisen tien tekemisestä, *paikallistien muuttamisesta maantiekseksi, maantien muuttamisesta paikallistiekseksi*, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi ja yleisen tien tai maan käytön tien liitännäisalueena lakkauttamisesta päättää [kululaitosten ja yleisten töiden] ministeriö, sikäli kuin päätösvaltaa erityisissä asioissa ei ole asetuksella uskottu tie- ja vesirakennushallitukselle tai muulle viranomaiselle.

5 §

Yleisten teiden pitämisen kustannuksista vastaa valtio 10 luvussa olevien säännösten mukaan ja siinä säädetyn poikkeuksin.

18 §

Yleiseen tiehen kuuluvan, vapaasti ohjailtavan lautan (*lautta-aluksen*) käyttämisestä voidaan asetuksella erityisistä syistä *säätää* perittäväksi kohtuullinen käypä maksu. Köyden varassa liikkuvan lautan (*lossin*) käyttämisestä ei maksua *kuitenkaan* peritä.

24 §

Yleisen tien tekemisestä, yksityisen tien muuttamisesta yleiseksi ja yleisen tien tai maan käytön tien liitännäisalueena lakkauttamisesta päättää *liikenneministeriö*, sikäli kuin päätösvaltaa erityisissä asioissa ei ole asetuksella *annettu tielaitokselle* tai muulle viranomaiselle.

1994 vp — HE 200 Voimassa oleva laki

Ehdotus

Paikallistien muuttamisesta maantiekse ja maantien muuttamisesta paikallistiekse päättää tielaitos.

Maantiet

82 §

Maanteiden tekemisestä ja kunnossapidosta johtuvat kustannukset suoritetaan valtion ollessa tienpitäjänä valtion varoista, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

83 §

Jos tienpidosta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta kaupunki [tai kauppala] on velvollinen huolehtimaan maantien tekemisestä, maksetaan tienpitäjälle valtion varoista korvaus tie- ja vesirakennushallituksen ja kunnan hyväksymän kustannusarvion mukaisesti, mikäli joidenkin kustannuserien osalta ei ole sovittu, että korvaus suoritetaan todellisten kustannusten mukaan. Milloin kustannusarviota ei ole siten hyväksytty, korvaus maksetaan tarpeellisena pidettävien todellisten kustannusten mukaan, niihin luettuna rakenteilla olevan tien kunnossapidosta johtuneet kustannukset.

Milloin kaupunki [tai kauppala] 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan maantien kunnossapidosta, suoritetaan sille valtion varoista korvausta se määrä, mihin tarpeellisen kunnossapidon kustannusten arvioidaan nousevan. Tässä tarkoitettu määrä vahvistetaan, sitten kun kunnalla on ollut tilaisuus tehdä asiasta ehdotuksensa. Määrää vahvistettaessa on pidettävä vertauskohtana valtiolle vastaavanlaisten teiden kunnossapidosta aiheutuvia kustannuksia. Jos tie on kunnan varoilla kestopäällystetty, luetaan kunnossapidon kustannuksiin varsinaisten kunnossapitomenojen lisäksi myös päällystämisestä aiheutuneiden kustannusten kohtuullinen kuoletus sekä korkoa kuusi prosenttia, yhteensä kuitenkin enintään niin paljon, kuin vastaavanlaisen tien kunnossapidon sora-tienä arvioidaan maksavan.

(väliotsikko kumotaan)

82 §

Yleisten teiden tekemisestä ja kunnossapidosta johtuvat kustannukset suoritetaan valtion ollessa tienpitäjänä valtion varoista, jollei jäljempänä toisin säädetä.

83 §

Jos kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien tekemisestä, maksetaan tienpitäjälle valtion varoista korvaus tielaitoksen ja kunnan hyväksymän kustannusarvion mukaisesti, mikäli joidenkin kustannusten osalta ei ole sovittu, että korvaus suoritetaan todellisten kustannusten mukaan. Mikäli kustannusarviota ei ole siten hyväksytty, korvaus maksetaan tarpeellisina pidettävien todellisten kustannusten mukaan, niihin luettuna rakenteilla olevan tien kunnossapidosta johtuneet kustannukset.

Milloin kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien kunnossapidosta, suoritetaan sille valtion varoista korvausta se määrä, mihin tarpeellisen kunnossapidon kustannusten arvioidaan nousevan. Tässä tarkoitettu määrä vahvistetaan sitten, kun kunnalla on ollut tilaisuus tehdä asiasta ehdotuksensa. Määrää vahvistettaessa on pidettävä vertauskohtana valtiolle vastaavanlaisten teiden kunnossapidosta aiheutuvia kustannuksia. Jos tie on kunnan varoilla kestopäällystetty, luetaan kunnossapidon kustannuksiin varsinaisten kunnossapitomenojen lisäksi myös päällystämisestä aiheutuneiden kustannusten kohtuullinen kuoletus sekä korkoa kuusi prosenttia, yhteensä kuitenkin enintään niin paljon kuin vastaavanlaisen tien kunnossapidon sora-tienä arvioidaan maksavan.

1994 vp — HE 200 Voimassa oleva laki

Ehdotus

Paikallistiet

(väliotsikko kumotaan)

84 §

84 §

Kun valtio on tienpitäjänä, kunnan on suoritettava sen alueella olevien paikallisteiden tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista, paikallisteillä olevien lauttojen kustannuksia lukuun ottamatta, korvausta valtiolle jäljempänä olevien säännösten mukaisesti.

(kumotaan)

Kunnilta ei peritä korvausta 1 momentissa mainituista kustannuksista silloin, kun kustannukset aiheutuvat maantien, rautatien, lentokentän tai kanavan tekemisestä tai kunnossapidosta.

85 §

85 §

Paikallistien tekemisen kustannuksiksi katsotaan tien tekemisestä aiheutuneet, tarpeellisina pidettävät todelliset kustannukset. Näihin luetaan kuuluviksi myös kustannukset rakenteilla olevan tien kunnossa pitämisestä.

(kumotaan)

Kunnan alueella olevien paikallisteiden kunnossapidon kustannukset määrätään paikallisteiden vuotuista kunnossapitoa koskevan työsuunitelman kustannusarvion mukaisesti, jonka tie- ja vesirakennuspiiri vahvistaa. Kustannusarviosta on ennen sen vahvistamista pyydettävä kunnan lausunto.

86 §

86 §

Paikallisteiden pidosta suoritettava korvaus määräytyy kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitetun kantokykyluokituksen mukaan siten kuin 87 §:ssä säädetään.

(kumotaan)

87 §

87 §

Kunnat suorittavat korvausta paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta seuraavasti:

(kumotaan)

Kantokyky- luokka	Korvaus kunnossapito- kustannuksista prosentteina	Korvaus tekemis- kustannuksista prosentteina
1	10	10
2	13	12
3	16	14
4	19	16
5	22	18
6	25	20
7	28	22
8	31	24
9	34	26
10	37	28

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

Kunnalla on sen ollessa tienpitäjänä oikeus saada valtion varoista korvausta paikallistien tekemisen ja kunnossapidon kustannuksista. Nämä kustannukset määrätään soveltuvien osin noudattamalla 83 §:n säännöksiä. Korvaukseksi suoritetaan se määrä, joka 87 §:n mukaan jäisi valtion vastattavaksi, jos se olisi tienpitäjä.

Jos kunta ainoastaan osaksi on sen alueella olevien paikallisteiden pitäjä, on korvaus suoritettava sen mukaan.

89 §

Milloin kunta 21 §:n nojalla annetun määräyksen mukaan huolehtii paikallistien pidosta toisen kunnan alueella, sillä on oikeus saada tienpidon kustannuksista korvaus valtiolta. Korvaus määrätään noudattamalla soveltuvien osin 83 §:n säännöksiä. Tästä korvauksesta on sen kunnan, jonka alueella tie on, suoritettava valtiolle 87 §:n mukainen osa.

92 §

Varat, jotka paikallistien pitäjä kantaa maksuina lautan käyttämisestä 18 §:n mukaan taikka korvauksena alueen luovuttamisesta tai muuna sellaisena hyvityksenä, jaetaan valtion ja sen kunnan kesken, jonka alueella paikallistie on, samassa suhteessa kuin sanotun tien kunnossapidon kustannukset, kuitenkin niin, että jos on kysymys kaupungin [tai kauppalan] asemakaavoitetulla alueella olevasta tiestä, tulevat mainitut varat, lauttamaksuja lukuun ottamatta, kokonaisuudessaan asianomaiselle kunnalle.

94 §

Tie- ja vesirakennushallituksen asiana on jäljestäpäin kultakin vuodelta vahvistaa edellä tässä luvussa olevien säännösten mukaan kuntien suoritettavaksi tulevat korvaukset. Nämä suoritetaan tie- ja vesirakennushallitukselle kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun kunta on saanut tie- ja vesirakennushallituksen päätöksestä tiedon.

Tie- ja vesirakennushallitus vahvistaa myös tässä luvussa tarkoitetut valtion kunnille maksettavat korvaukset. Nämä korvaukset maksetaan kunnille tie- ja vesirakennushallituksen toimesta kuudenkymmenen päivän kuluessa korvauksien vahvistamispäivästä lukien.

88 §

(kumotaan)

89 §

(kumotaan)

Kun kunta 20 §:n 1 momentin tai 21 §:n nojalla annetun määräyksen johdosta on velvollinen huolehtimaan yleisen tien pidosta, sen maksuina lautan käyttämisestä 18 §:n mukaan taikka korvauksena alueen luovuttamisesta tai muuna sellaisena hyvityksenä kantamat varat otetaan huomioon 83 §:n mukaisia korvauksia määrättäessä.

94 §

(1 mom. kumotaan)

Tielaitos vahvistaa tässä luvussa tarkoitetut valtion kunnille maksettavat korvaukset ja maksaa ne kunnille 60 päivän kuluessa korvauksien vahvistamispäivästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Milloin tässä pykälässä tarkoitetun korvauksen maksaminen, 3 momentissa mainittua ennakokorvausta lukuun ottamatta, viivästyy, on korvauksen maksamiseen velvollisen suoritettava summalle korkoa 12 prosenttia vuodessa luettuna siitä päivästä, jolloin maksu viimeistään olisi ollut suoritettava, maksupäivään saakka.

95 §

Edellä olevien säännösten estämättä kunta voi erityisessä tapauksessa ottaa osaksi tai kokonaan vastatakseen tienpidon kustannuksista tietyn maantien osalta tai sitoutua vastaamaan paikallisteiden tienpidosta aiheutuvista kustannuksista suuremmassa määrin, kuin tässä luvussa edellä on säädetty.

Milloin syytä on, voidaan kunta vapauttaa 1 momentin mukaan antamastaan sitoumukselta.

96 §

Tielaitoksen keskushallinto voi erityisestä syystä korottaa sen korvauksen määrää, joka kunnalla tämän luvun säännösten mukaan on oikeus saada valtiolta.

Milloin tämän luvun säännösten mukaan kunnalle määrätyn korvauksen maksaminen määräjasssa käy kunnalle taloudellisista syistä vaikeaksi, voi tielaitoksen keskushallinto myöntää maksuajan pidennystä.

(5 mom. kumotaan)

95 §

Edellä olevien säännösten estämättä kunta voi erityisessä tapauksessa ottaa osaksi tai kokonaan vastatakseen tienpidon kustannuksista tietyn yleisen tien osalta.

Milloin syytä on, tielaitos voi vapauttaa kunnan sen 1 momentin mukaan antamasta sitoumuksesta.

96 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tämän lain aiheuttama muutos valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon otetaan huomioon vahvistettaessa kuntien valtionosuuslain (688/92) mukaista yleisen valtionosuuden keskimääräistä markkamäärää.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
